

Universitätsbibliothek Wuppertal

Pvb. Virgilio Maronis Bucolicorum Eclogæ X, Georgicorum Libri III, Æneidos Libri XII

Vergilius Maro, Publius

Genevæ, M.DC.XXXVI.

Ecloga VIII. Pharmaceutria

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-548](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-548)

ECLOGA VIII. PHARMACEVTRIA. A

DAMON.

ALPHEBIOEVS.

*ASTORVM Musam, Damonis & Alpheiboei,
Immemor herbarum quos est mirata iuuenta
Certanteis, quorum stupefacte carmine lynces,
Et mutata suos requierunt flumina cursus:
Damonis musam dicemus, & Alpheiboei.*

P Actorem Musam Damonis. Apud Theocritum est vna ecloga, B
quæ appellatur *εαυακίον*: In qua inducitur mulier quædam
sacris quibusdam peruertens mentem amatoris à quo spernebatur:
quam Virgilius transtulit ad huius eclogæ vltimam partem. Pri-
ma n. eius pars conquestionem solam habet amatoris decepti: quem nubendo alteri, antiqua
sponsa sefellera. *Musam*. Ergo Cantilenam amorum quos inter sese cecinerunt. *Immemor herba-
rum quos est mirata iuuenta*. Qui cantilenæ suauitate coegerunt etiam ea animalia obliuisci pas-
cuorum, quæ sunt pascendi avidissima. Nam supra ait, *Ite domum patri, si quis pudor, ite iu-
uenci. Stupefacte carmine lynces*. Animalia tanquam Pantheræ in tutela Liberi, & paulatim ad
augmenta procedit, dicens, *Iuuenta obliuiscunt pascuorum: stupuerunt fera: flumina etiam
sensu carentia cursus proprios retardauerunt. Requierunt flumina cursus*. Cursus proprios retarda-
uerunt, & quietos esse fecerunt. Sic Sallustius, *Paululum requiescit militibus*. *Quiesco enim dupli-* C
*cem habet significationem & aliter dico Quiesco ego: enim aliter, & aliter quiesco seruum, id
est quiescere facio, Caluus in Io, Sol quoque perpetuus meminit requiescere cursus Damonis Musam.*
Bene repetit ne longum vperbaton lectum confunderet, vt in Georgicis repetit, huc pater ð
Lenæe.

*Tu mihi seu magni superas iam saxa Timau:
Sine oram Illyrici legis æquoris, en erit vnquam
Ille dies, mihi cum liceat tua dicere facta:
En erit, vt liceat totum mihi ferre per orbem
Sola Sophocleo tua carmina digna cothurno:
A te principium tibi desinet: accipe iussis
Carmina cæpta tuis, atque hanc sine tempora circum
Inter victrices hederam tibi serpere lauros.
Frigida vix cælo noctis decesserat umbra,
Cum ros in tenera pecori gratissimus herba est:
Incumbens tereti Damon sic cæpit, oliua.*

Tu mihi seu magni superas iam saxa Timau. Vbi es ð Auguste, siue Venetiæ flumen transcendis E
(nam Timauus fluuius est Venetiæ vel Histriæ.) *Sine oram Illyrici legis æquoris, en erit vnquam
Ille dies*, hoc est siue per Illyricum nauigas mare, id est, per Dalmatiam: putas vnquam erit tem-
pus quo mihi liceat tua facta describere? Putas. *En erit*. Ecce iam adert. Nam *en* vnum optantis
est, vt, en erit ille dies, aliud confirmantis, vt, en erit vt liceat. *Sola Sophocleo tua carmina d.c.* Ac si
diceret, *Quanquam impar sit ingenium meum laudibus tuis, nam tuæ laudes merentur ex-
primi Sophocleo tantum cothurno*. Sophocles autem Tragediographus fuit altifonus. Alij
ideo hoc de Pollione dictum volunt, quod & ipse vtriusq; linguæ Tragediarum scriptor fuit.
Cothurnus autem calciamentum tragicum, cuius vsum quidam Sophoclem primum scenæ in-
tulisse volunt. *A te principium tibi desinet*. Sic & Homerus, *ἄν σὺ μὲν ἄλλω, ἢ ἀφ' ἑορῆς*. Horatius, *Prima
dicte mihi, summa dicenda camæna. Iussis carmina cæpta tuis* Supra. n. dixerat, *Non iniussa cano, At-* F
que hanc sine tempora circum Inter victrices hederam tibi serpere lauros. Allegoricis dicit, Debet etiam
carmen meum florere inter tuos plures triumphos. Nam victores Imperatores, lauro: hedera
coronantur Poetæ. Verecundè autem ait *Serpere*, hoc est humiliter procedere. Alij ideo lau-
ri & hederæ simul mentionem factam accipiunt, quoniam Apollo carminum deus, idem Li-
ber pater putatur. Quidam, sicut dictum est, in Pollionem dictum trahunt, qui tunc Illyricum
petebat expugnaturus Salonas & inde ad orientem ad Antonium profecturus. Lauro autem
trium-

- A** triumphantes coronantur, hederâ poetæ: Pollio & Imperator est & poetâ. Car tamen triumphantes lauro coronantur, hæc ratio est, quoniam apud veteres à laude habuit nomen, nã laudum dicebant, vel hanc in manu habuit Iuppiter, quando Titanas vicit, vel quod ea arbore Præfæti militum, Fidenatibus victis se coronassent sub Romulo, vel quod semper vireat. Hedera autem ideo coronantur poetæ, quoniam poetas sæpe vino plurimo manifestum est uti, sicut & de Ennio ait Horatius, & Lyrici omnes in suis carminibus loquuntur, & hæc herba nimium frigida est, & vini calorem temperat, nam ideo & capiti imponitur. Varro ait Liberū patrem propter calorem vini, hederâ coronatum, Idem Varro etiã Musas ait hederâ coronari. *Frigida vix calis noctis decesserat umbra.* Simul atque decesserat. Et bene ostendit amatorem tota nocte vigilasse. Siquidem ortum luciferum primus aspexit: & ad eum, quippe ut ad Veneris stellam, locutus est. *Et eximius autem nox aut umbra pro tenebris posita.* Cum vos gratissimus. Masculini est generis, secundum quod etiã in Æneide ait, Spargit rapida vngula torces sanguineos. *Incumbens propter amorem non se sustinens.* Tereti. Teres est rotundum & oblongum, ut columna, arbor. Alij tereti oliuæ, baculum de oliua accipiunt.

Da. *Nascere, praeque diem veniens age Lucifer alnum:*

Coniugis indigno Nisa deceptus amore

Dum queror: & diuos (quanquam nil testibus illis

- C** *Profeci) extrema moriens tamen alloquor hora.*

Incipe Menalios mecum mea tibia versus.

Nascere praeque diem, quia dixerat *Frigida vix cælo n. d. u. id est priusquam nox occidit.* *Præque diem veniens.* ordo est, nascere Lucifer præueniensque diem alnum, Age, sic alibi, *Ducbareque diem.* Et hoc dicit, *Nascere dum queror Coniugis Nisæ indigno amore deceptus, & moriens alloquor diuos: quanquam nihil mihi profuerit quod sum eos sæpe testatus.* *Quam rem secundum Epicureos ait, qui disunt, Nec bene pro meritis capitur, nec tangitur ira.* *Coniugis autem non quæ erat, sed quæ fore sperabatur.* Sic in quarto Æneidos, *Quos ego sum toties iam designata maritos.* Alij indigno deceptus amore, antiquè dictum accipiunt: indigno pro magno, ut indignas hyemes, vel impari, quia plus amabat, & minus amabatur: deceptus pro captus: Amore, aut in amore, aut ob amorem. *Et diuos quanquam nil testibus illis profeci.* Sic hoc dicit tanquam iusiurandum inter eam & Nysam intercessorit. *Extrema moriens tamen alloquor hora.* Id est, paulo post moriturus. Sic in quarto, *Incubuitque thoro, dixitque nouissima verba.* *Incipe Menalios.* Arcadicos. Nam Menalus mons est Arcadiæ. Dicitur autem hic versus intercalaris, qui frequenter post aliquantulum interponitur versus: sicut intercalares dies & menses vocantur, qui interponuntur, ut ratio lunæ solisque conueniat. Fecit autem hunc versum ad imitationem Theocriti, qui frequenter dicit in *Pharmaceutria: ὄψε δὲ τῆς τοῦ τῶν ἰσχυρῶν ἐν δὴν τοῖς αἰδῶν.* O turbo maritum meum adducito. sicut hic in sequentibus, *Ducite ab urbe domum mea carmina, ducite Daphnin. Mea tibia. Mea musa.*

- E** *Menalus, argutumque nemus pinosque loquentes*

Semper habet: semper pastorum ille audit amores,

Panaque, qui primus calamos non passus inertes.

Incipe Menalios mecum mea tibia versus.

Mopso Nisa datur: quid non speremus amantes?

Iungentur iam gryphes equis: aubque sequenti

Cum canibus timidis venient ad pocula dama.

Mopse nouas incide facer: tibi ducitur uxor.

Sparge marite nuces: tibi deserit Hesperus Oetam.

Incipe Menalios mecum meatibia versus.

- F** *Menalus.* Ille fons. *Argutumque nemus.* Garrulum, stridulum, ut Forte sub arguta confederat ilice Daphnis. *Pinosque loquentes.* Ideo hoc dicere ausus est, quia dicturus est, *semper pastorum ille audit amores.* Sic etiã in prima ecloga, *Formosam resonare doces Amaryllida sylvas.* Sic & in Æneide. *Dant sonitum rauci per stagna loquentia cygni.* *Panaque qui primus calamos n. p. i.* Pan Arcadiæ deus est, ut Pan deus Arcadiæ venit, qui fistula canere primus inuenit, quia calamos in usum cantilenæ adducens inertes esse non passus est, id est otiosos.

sine arte: & Non passus inertes, deest esse, *Mopso Nisa datur*. Honesta turpitudine, pulchra deformi. **A**
Quid non speremus amantes. Speremus pro timeamus, ut, hunc ego si potui tantum sperare dolo-
 rem, vel quid non speremus peruerli accidere, cum hoc mihi acciderit. Difficile esse putamus,
 qui aliquid amamus, ut ea quæ amamus assequi possimus, *Iungentur iam gryphes equis*. utrum
 idem iugum subibunt, ut dicuntur iungi iumenta: an coitu iungentur? Gryphes autem genus
 ferarum in Hyperboreis nascitur montibus, omni parte leones sunt, alis & facie aequis similes,
 equis vehementer infesti, Apollini consecrati. *Acuque sequenti*, accessu temporum non solum
 pulchra deformibus nubent, sed etiam contrariæ naturæ animalia iungentur. Notandum sa-
 nè æuam hic pro tempore, ut ipse alibi, *Tantum æui longinqua u. m. u.* In quibus longissimo æuo
 plura de bonis falsa in deterius composuit. Alias æuam pro annis, ut, vos o quibus integer æui l. a. Cum
 canibus timidi venient ad pocula damæ, alludit ad personas. Nam Mopsum quasi canem, Nisam **B**
 quasi dammam vult. Et dammas masculini generis posuit, ut alibi, *Timidi dammæ*, ceruicque
 fugaces. Horatius, sceminino ait, *Superigro pauide natarunt æquore dammæ*. Et hoc ne *superigro*
 faceret, dicendum timidi dammæ. *Mopsi nonas incide faces*. Quæ solent præire nubentes puel-
 las. Cornæ sanè faces quæ quasi diuissimæ luceant, quas rapiunt tanquam vitæ præsidia.
 Namque hij quæ sunt periti diuicius feruntur vixisse. Varro in Actiis dicit sponsas faces præi-
 re, quod antea non nisi nocte ducebantur ab sponsis. Quas etiam ideo ait limen non tangere,
 ne à sacrilegio inchoarent, si deposituræ virginitatem, calcant rem Vestæ, Id est numini castis-
 simo cōsecratam. Dicitur etiam ideo à nouo marito nuces spargi debere, quod proicæ in ter-
 ram tripudium solistimum faciant, quod auspiciam ad reformandam * optimam est: vel ideo **C**
 à pueris aspergendas nuces cum strepitu & conuicio flagitari, ne quid noua nupta audiat ad-
 uersum, quo dies nuptiarum dirimatur. Quidam putant quod hæc esca ad incitandam vene-
 rem faciat. Sanè fabula de nucis origine talis est: Dion rex Laconia fuit, qui habuit vxorem
 Inphiteam Prognai filiam, quæ cum Apollinem summo cultu & reuerentia hospitio recepif-
 set, ille remunerari volens circa se hospitum cultum, tribus filiabus eorum, quæ Orphe, Lyco,
 & Carœa appellatæ sunt, diuinationem concessit, adiecto ne proditrices numinum esse vel-
 lent, neve quærerent quod esset nefas scire. Post Liber pater adueniens à Dione vel eius vxore
 receptus hospitio est, qui cum amata à se Carœa coitum miscuit: sed cum inde ægrè Liber
 profectus esset, cogente amoris impatientia denuò ad hospites redit, causam præterdens de-
 dicandi, sanè quod id rex vouerat, sed Lyco & Orfe intellecto circa sororem Carœam Liberi
 amore, eam custodire cœperunt, ne cum Libero ei esset copia coeundi, quas cum Liber pater **D**
 moneret, terrereturque ut saltim præcepta Apollinis custodientes pertinacem diligentiam com-
 pesserent, videreturque ab his & sororem æcius custodiri, & suam secretum studiosius inquiri,
 Orphen & Lyco immisso furore ad Taygetam montem raptas in sacra conuertit, Carœam ve-
 rò quam amauerat in eodem monte in arborem sui nominis vertit, quæ Latine nux dicitur,
 quod postea Diana ita factum Laconas docuit, vnde templum Cæsuratidi Dianæ Laconibus
 consecratum. *Spargite marite nuces*. Idem Varro spargendarum nucum hanè dicit esse rationem,
 ut Iouis omine matrimonium celebretur, ut nupta matrona sit sicut Iuno. Nam nuces in tute-
 la sunt Iouis. Vnde & iuglandes vocantur, quasi Iouis glandes. Nam illud vulgare est, ideo
 spargi nuces ut rapientibus pueris fiat strepitus, ne puellæ vox virginitatem deponentis pos-
 sit audiri. Modò tamen ideo dicit, *Spargite marite nuces*, ut eum culparet infamiae. Nam merito-
 rij pueri, id est catamiti, quibus licenter vtebantur antiqui, recedentes à turpi seruitio, nuces **E**
 spargebant, id est ludum pueritiæ: ut significarent se puerilia cuncta iam spernere. Vnde & il-
 lud dictum est, *Tibi ducitur vxor*: id est sub tuo nomine aliis ducitur: ut eam non ipsi, sed aliis
 feruicentiam significet: scilicet eius corruptoris. *Tibi deserit hesperus Oeta*. Oeta mons Thessa-
 lia: in quo Hercules exultus est volens, postquam se exuere non potuit tunica Nessi Centauri
 cruore tincta, & post in celum receptus est. De hoc monte stellæ videntur occidere, sicut de
 Ida natiui, iamque iugis summæ surgebat lucifer Idæ. Et hoc dicit, tibi Hesperus deserit, tibi,
 id est per te nox aduenit. In eodem monte Hesperus colli dicitur, qui hymeneum specio-
 sum puerum amasse dicitur, qui hymeneus fertur in nuptiis Ariadnes, & Liberi patris vocem **F**
 perdidisse cantando, ex cuius nomine nuptiæ dicte sunt.

O digno coniuncta viro, dum despicis omnes:

Dumque tibi est odio mea fistula, dumque capelle,

Hu sicut, neque supercilium, promissa quo barba:

Nec curare deum credis mortalia quæquam.

Incipe Mænalios mecum mea tibi versu.

*O digno coniuncta viro. Iam insultat puella. Ergo sic pronuntiandum ut habeat contem-
 ptum-*

A ptum. Dum despicias omnes. Quoniam ipse despicitur putat omnes despici. *Mea ffsula. Cantilena: Diumque capelle.* Scilicet tibi dum sunt odio. *Hirsutimque supercilium.* Vtrum natura, an quod tibi ita videtur? *Promissaque barba.* Per incultum corporis ostendit fortitudinem suam. *Nec curare deum credis mortalia quonquam.* Superbia tua damnata est turpi marito, dum credis nullum decorum curare mortalia ostendit. * Quam rem secundum Stoicos dixit. Mortalia verò *...

*Sepibus in nostris paruam te roscida mala
(Dux ego vester eram) vidi cum matre legentem.*

Alter ab undecimo tum me iam ceperat annus?

Iam fragiles poteram à terra contingere ramos.

Vt vidi, vt perij, vt me malus abstulit error:

Incipe Manalios mecum mea tibia versus.

Roscida mala. Marutini roris humore perfusa. Sanè vnde Melus græcè traxerit nomen, fabula talis est: Melus quidam in Delo insula ortus, relicta patria fugit ad insulam Cyprum, in qua eo tempore Cinyras regnabat, habens filium Adonem: hic Melum sociatum Adoni filio iussit esse, cumque cum videret esse indolis bonæ, propinquam suam dicatam & ipsam Veneri, quæ Pelia dicebatur, Melo coniunxit: Ex quibus nascitur Melus, quom propterea quod Venus Adonis amore teneretur, tanquam amati filium inter aras præcepit nutrir. Sed postquam Adonis apri ictu extinctus est, senex Melus cum dolorem mortis Adonis ferre non posset, laqueo se ad arborem suspendens vitam finit, ex cuius nomine Melus appellatus est. Pelia autem concitæ eius in ea arbore se adpendens necata est. Venus misericordia eorum mortis ducta, Adoni luctum continuum præstitit, Melum in pomum sui nominis vertit, Peliam coniugem eius in columbam mutauit: Malum autem puerum qui de Tynyræ genere solus supererat, cum adultum vidisset collecta manu redire ad Delum præcepit. Qui cum ad insulam peruenisset, & rerum esset ibi potitus, Melon condidit ciuitatem: & cum primus oues tonderi, & vestem de lanis fieri instituisset, meruit vt eius nomine oues *μυρα* vocarentur, Græcè enim oues *μυρα* appellantur. *Dux ego vester eram* Aut dux vos præibam, Aut capellas alloquitur. *Cum matre legentem.* Deest pronomen, & ideo vel huius, vel puellæ matrem intelligere possumus. *Alter ab undecimo tum me iam ceperat annus.* Id est tertiusdecimus. Alter enim de duobus dicimus. Et vult significare iam se vicinum fuisse pubertati, quod de duodecimo anno procedere non potest. Bene cum annis iungit habitum corporis. Nam & in iure pubertas ex vtroque colligitur. *Vt vidi, vt perij* Vnum est temporis, aliud qualitatis. Nam hoc dicit, *Mox vt vidi, quemadmodum vel qualiter perij* vel primum vt postquam, duo sequentia pro admirandi significatione posita sint. *Malus error.* Disinitio amoris. Nam amor errare plerunque compellit.

*Nunc scio quid sit amor: duris in cotibus illum
Ismarus, aut Rhodope, aut extremi Garamantes
Nec nostri generis puerum nec sanguinis edunt.
Incipe Manalios mecum mea tibia versus.*

E *Edunt.* Pariunt, vt in septimo. Sub luminis edidit oras. *Nunc scio quid sit amor.* Vel quasi iam iuuenis, vel quasi speratus. Grauior enim amor fit ex despectione, vel ex desperatione. Terentius, *Perij: quanto minus spei est, tanto magis amo.* *Ismarus, aut Rhodope.* Montes sunt asperissimi, Ismaros in Ephyro, Rhodope in Thracia. Et perire vituperat ab origine. Item à gestis, vt, *Sæuus amor docuit.* Nam de exitu circa deum vituperatio non cadit. *Extremi Garamantes.* Populi Africae. *Extremi* autem, *sæui*, quasi à consortio humanitatis remoti, vt, *Extremique* hominum *Motini, Rhenisque bicornis.* *Nec nostri generis puerum, nec sanguinis edunt.* Id est nihil habentem in se humanitatis. Nam non dicit, non mortalem.

*Sæuus amor docuit natorum sanguine matrem
Commaculare manus: crudelis tu quoque mater.
Crudelis mater magis, an puer improbus ille?
Improbus ille puer: crudelis tu quoque mater.
Incipe Manalios mecum mea tibia versus.*

F *Sæuus amor docuit natorum sanguine matrem Commaculare manus. Quasi nouam artem insinua-*

uit, & infudit, & fabulam omnibus notam per transitum tetigit. Quis enim ignorat Medeam ab Laone contemptam suos filios peremisse? *Commaculare*. Pollucere. *Crudelis tu quoque mater*. Vitiatur autem optima moderatione. Nam me totum amori imputat, ne defendat patricidam: nec totum matri, ne amorem eximat culpæ: sed & illam quæ paruit, & illum qui coegit, inculcat. Alij hoc loco cum amore matrem Venerem culpam volunt: eam enim crudelem quia permittit, illum autem improbum qui supra modum nocet, ita ut ad patricidia quoque sui violentia plures impulerit. *Improbis ille puer: crudelis tu quoque mater*. Non est superflua hæc verborum iteratio. Nam syllogismus est plenus, qui constat ex propositione, assumptione, & conclusione. Multi sic distinguunt quia & intentio loquentis ab initio sic fuit, ut à seuitia amoris inciperet, in secundo loco accusaret matrem, ita tamen ut criminis eius inuidiam crudelitati amoris adscriberet, & ideo geminandum *illo*, improbus ille puer, crudelis, & distinguendum ita est, crudelis tu quoque mater. Crudelis mater magis, an puer improbus: & distingue & subiunge tu quoque mater.

*Nunc & oues vltro fugiat lupus: aurea dura
Mala ferant quercus: narcisso floreat alnus:
Pinguia corticibus sudent electra myrica:
Certe & cyonis vlula: sit Tityrus Orpheus,
Orpheus in syluis, inter delphinas Arion.
Incipe Manalios mecum mea tibia versus:*

Nunc & oues vltro fugiat lupus. Optat omnia fieri contra naturam: *Aurea* vel speciosa vel matura & aurei coloris, ut scilicet, quia illa pulcherrima turpissimo marito nupsit, quod bene contra naturam videbatur: cum esset ipsa honesta: consequens sit ut sint & alia contra naturam ut fugiat lupus oues, ut ferant quercus aurea mala, & reliqua quæ dicit. *Pinguia electra*. Id est succinæ gemmæ. *Myrica*. Genus arbusculæ vilissimæ humile, quam tramaricem vulgò dicunt. *Certe & cyonis vlula*. Aves vno nomine vocantur, id est à fletu, nominata. Quas vulgò vlucos vocant. *Sit Tityrus Orpheus*. Vilissimus rusticus, Orpheus putetur in syluis, inter delphinas Arion. Hic Arion Lesbicus cytharædus optimus fuit: qui cum à Pyrranto rege Corinthiorum petisset, ut sibi liceret peragere alias ciuitates, permisit ei per multa oppida collectis beneficio cantilenæ opibus. Corinthum petere cepit, in cuius necem cum nauæ & seruuli coniurassent, Apollo eum in somnis monuit, cytharædi habitu accepto canens cythara ut vitaret insidias, auxilium ei non defuturum promittens, in quem cum coniuratorum manus inuolasset, petit ab eis Arion, ut sibi cythara canere liceret, quod cum ab illis promissum esset, ad eius cantilenam conuenere delphines: Is ubi somnio fidem factam vidit, in mare se præcipitavit, & exceptus ab vno delphine, Athenarum Laconice promontorium prouectus est, ibique ad memoriam casuum suorum in templo Apollinis delphini signum insidentem se cum cythara posuit: Ex inde Corinthum petit, & vniuersa narrauit: In tempore autem hoc etiam nauis, in qua nauigauerat cum insidiatoribus superuenit, quos cum Rex de Arione requisisset, illi eum mortuum mentirentur. * produci Arionem iussit adfigi, sed Apollo tam delphinum quam cytharam ob amorem Arionis inter sydera collocauit. *Delphinas, nas* ideo breuis est, quia græca declinatio est, sicut Arcadas accensos monitu. Nam omnia græca nomina quæ nominatiuo plurali *Es* terminant, ut Arcades, Naiades, delphines, accusatiuum pluralem corripiunt.

*Omnia vel medium fiant mare: vinite sylua:
Præceptis aeris specula de montis in vnda
Deserat: extremum hoc munus morientis habeto.
Desine Manalios, iam desine tibia versus.*

Omnia vel medium fiat mare Medium fiat, id est, ut nihil sit nisi mare, hoc est diluuium fiat medium: optat enim confusionem elementorum *Vinite sylua*. valete. non enim bene optantis est, sed renuntiantis. *Præceptis a. f. d. m. i. u. d.* Quidam hoc ideo dictum putant, quod apud Leucaten soliti erant se præcipitare, quia aut suos parentes inuenire cupiebant, aut amari ab his desiderabant quos amabant. *Extremum hoc munus morientis habeto*. Id est mortis in inuidiam tuam. Nam amare ait *Munus*. Sic Mezentius, Et hæc tibi porto Dona prius: vel extremum hoc munus mecum habeto quod morior.

*Hæc Damon, vos, quæ responderit Alphesibæus
Dicite Pierides: non omnia possumus omnes.*

Hæc Damon. Deest dixit, *Dicite Pierides*. Bene animos erigit auditorum: dicendo. Superiora utcunque dicta sunt, sequentia, non nisi à numinibus poterunt explicari. Sanè ita debemus accipere

A cipere pastores hos referre, quid aliquando in Arcadia audierint. Vnde & superius ait, *Incipe Menalios mecum mea tibia versus. Id est Arcadicos. Non omnia possunt omnes. Sic Cicero, Vnum sustinere vix pauci possunt, vtrunque nemo.*

*Al. Effer aquam: & molli cinge hac altaria vitta:
Verbenasque adole pingues, & mascula thura,
Coniugis ut magicis sanos auertere sacris
Experiar sensus: nihil hic nisi carmina desunt.
Ducite ab urbe domum mea carmina, ducite Daphnin.*

B *Effer aquam.* Hic inducit mulierem sacris quibusdam peruerterentem mentem amatoris à quo spernebatur. *Molli vitta.* Lanæ scilicet. *Verbenasque.* verbenæ dicuntur virgulta quæ semper virent iocundi odoris. Alij verbenas virgulta religioni apta. Alij propriè oliuarum ramos. nam ideo & pingues ait, quamuis hoc & de palma & de lauro dici possit. Alij rorem marinum dicunt, omnia tamè hæc à viriditate, verbenæ appellantur. *Adole.* Incende, sed *ut dicitur* dicitur, nam adole est auge. *Pingues,* florentes, virentes. *Mascula thura,* quæ in modum testiculorum sunt. *Coniugis.* Apud Theocritum non coniugis, sed alieni adulescentuli persona subest, sicut supra dictum est. *Sanos sensus.* Qui modo sani sunt, id est Non amantes. Vnde è contra amantes insanos vocamus. *Magicis sacris,* quibus alienantur animi quadam violentiâ, ab his qui eorum vsum habent. *Auertere* autem, à sanitate mutare aut auertere ait, peruertere, vt sit mutata præpositio, aut certè in me conuertere. *Experiar.* Coner, probem, incipiam. *Sensus,* hoc est animum ex quo sensus nostri sunt cerebri. *Nihil hic.* Figuratum est hic *Desunt* quia absunt. *Nihil hic nisi carmina desunt,* tanquam omnibus quæ imperauerat paratis carmina sola deesse dicit, nam hoc sequitur, *Ducite ab urbe domum mea carmina, Ducite* pro adducite. *Daphnin.* Hunc Daphnin pulcherrimum inter pastores, & ephëbum & ab omnibus amatum fœminis, sicut supra dictum est, multi scriptores adserunt, cuius mentionem Virgilius peritus antiquitatis, non in cassum locis plurimis facit. Hunc igitur cum nympha Nomia amaret, & ille eam sperneret,

C & Chimeram potiùs sequeretur, ab irata nympha amatrice luminibus orbatus est, deinde in lapidem versus: nam apud Cephæditanum oppidum saxum dicitur esse, quod formam hominis ostendat. Alij hunc Daphnin Pipleam amasse dicunt, quam cum à prædonibus raptam Daphnis per totum orbem quæsisset, inuenissetque in Phrygia apud Lyciersem regem seruientem, qui hæc lege in aduenas sæuiebat, vt cum multas segetes haberet, peregrinos aduenientes secum metere faceret, victosque iuberet occidi. Sed Hercules miseratus Daphnidis, venit ad regem, & audita conditione certaminis, falcem ad metendum accepit, eaque regi caput amputauit: Ita Daphnen à periculo liberauit, & ei Pipleam, quam alij Italiam dicunt, reddidit, quibus dotis nomine aulam quoque regiam condonauit, ferali sopito metendi carmine.

*Carmina vel celo possunt deducere Lunam:
Carminibus Circe socios mutauit Ulyssis:
Frigidus in pratis cantando rumpitur anguis.
Ducite ab urbe domum mea carmina, ducite Daphnin.*

D *Carmina vel celo possunt deducere Lunam.* Vel, id est etiam: vt, Vel Priamo miseranda manus. Est autem argumentum à maiore ad minus. Si hæc possunt facere carmina: cur non etiam facilia impleantur? quid enim facilius quàm vt Daphnis ex urbe rus redeat, vt ciuitatem deserat rusticus? Et bene potentiam carminum narrat, quæ pro ea vel fieri possint, vel facta sint. *Frigidus.* Nocens: vt, Frigida Saturni sese quo stella receperet. *Cantando.* Dum ei incantatur. Nam gerundius modus ab omni verbo similiter procreatur. Vnde modò. *Cantando* à passiuo ait: cum supra actiuo dixerit: vt, Cantando tu illum? Tale est illud in Salustio, *Cum ipse ad imperandum Tifidum vocaretur.* Id est, ei imperaretur. Sanè veteres cantare de magico carmine dicebant, vnde & excantare, est magicis carminibus obligare: Plautus in Bacchidibus, Nam tu quidem cuius excantare cor facile potes.

*Terna tibi hac primum triplici diuersa colore
Licia circundo: terque hac altaria circum
Effigiem duco: numero deus impari gaudet.
Ducite ab urbe domum mea carmina: ducite Daphnin.*

E *Terna. tria. Licia circundo.* Id est, tria alba, tria rosea, & tria nigra circundo, & bene

virtutis licit, quæ ita stamen implicat, ut hæc adulescentis mentem implicare contendit. Effigiem duco, ut Effigiemque choro locat, haud ignara futuri. Hoc faciunt malefici, hoc est effigiem amatoris circumferunt, unam ex limo, aliam ex luto, tertiam ex cera. Numero deus impari gaudet. Aut quemcunque superiorum, iuxta Pithagoreos, qui ternarium numerum perfectum summo deo assignant, a quo initium, & medium, & finis est, aut reuera Hecaten dicit: cuius triplex potestas esse perhibetur. Vnde est, Tria virginis ora Dianæ, quamvis omnium prope deorum potestas triplici signo ostendatur, ut Iouis trifidum fulmen, Neptuni tridens, Plutonis canis triceps. Apollo idem sol, idem Liber, vel quod omnia ternario numero continentur, ut Parca: Furia, Hercules etiam trino octio conceptus. Musæ ternæ: aut impari quemadmodumcumque: nam septem cordæ, septem planetæ, septem dies nominibus deorum, septem stelle in Septentrione, & multa his similia: & impar numerus immortalis, quia diuidi integer non potest, par numerus mortalis, quia diuidi potest, licet Varro dicat Pithagoreos putare impari numerum habere finem, parem esse infinitum, ideo medendi causa multarumque rerum impares numeros seruari, *Impari* autem propter metrum ait, Nam ab hoc impari dicimus.

Necte tribus nodis ternos Amarylli colores:

Necte Amarylli modo: & Veneris, dic, vincula necto.

Ducite ab vrbe domum mea carmina, ducite Daphnin.

Necte, coniunge, ut ita implicetur mens amatoris, sicut implicantur & connectuntur illi colores inuicem. *Tribus nodis*. Ternos lanæ colores. *Amarylli*. Hæc Amarylla eius est quam Græci *αμυλλο* dicunt. *Veneris, dic, vincula necto*. Anapesticus est trimeter hypercatalectus. Hoc autem metrum est Cupidini consecratum.

Limus ut hic durefcit, & hæc ut cera liquefcit,

Vno eodemque igni: sic nostro Daphnis amore,

Sparge molam, & fragiles incende bitumine lauros,

Daphnis me malus vrit: ego hanc in Daphnide laurum.

Ducite ab vrbe domum mea carmina, ducite Daphnin.

Limus ut hic durefcit. Si de limo facit, Daphnidem de cera. Fecerat illa duas imagines, alteram ex limo, qui ex igne fit durior: alteram ex cera quæ igne soluitur: ut videlicet mens amatoris ita durefceret ad illam, quam tunc amabat: omnesque alias, sicut ad ignem limus: & ad se ita molliretur & solueretur amore, ut cera ad ignem liquefcit. *Sic nostro Daphnis amore durefcit & liquefcit*: ut scilicet quam appetit deserens, me potius amet. *Sparge molam*. Far & sale. Hoc nomen de sacris tractum est, far enim pium, id est mola casta, salsa (vtrumque enim idem significat.) Ita sunt virginibus Vestales tres maximæ ex nonis Maijs ad pridie Idus Maias, alternis diebus spicas adreas in cornibus mestuarijs ponunt, easque spicas ipsæ virginibus torrent, pindunt, molunt, atque ita molitum condunt. Et eo farre virginibus ter in anno molam faciunt, Lupercalibus, Vestalibus, Idibus Septembribus adiecto sale cocto, & sale duro. Igitur quod in sacris mola casta dicitur, ideo Virgilius in quinto Æneidis *farre pio* enuntiauit: quid enim est pium nisi castum? quoniam piare est propitiare, quod accidere non potest nisi castè inferuitum erit rebus sacris: Hic autem dicendo asperge molam, rem ipsam proprio nomine memorauit, vnde in secundo Æneidis, & falsæ fruges, & in quarto ipsam molam. *Incende bitumine lauros*. Id est lauros diuino igne consume. Nam bitumen ex fulmine dicitur procreari. Vnde iuxta Babyloniam, quia frequentia cadunt fulmina, hæc re lacus redundant: adeo ut inde fabricent muros. Et bene quod, conglutinat & ardet, ad beneficium adsumitur, ut glutinetur & ardeat ad amorem maritus. *In Daphnide laurum*. Aut Archaismos est, pro in Daphniden: aut intelligamus supra Daphnidis effigiem eam laurum incendere, propter similitudinem nominis.

Talis amor Daphnin, qualis cum fessa iuuenicum

Per nemora, atque altos querendo bucula lucos,

Propter aque riuum viridi procumbit in vluva

Perdita, nec fera meminit decedere nocti:

Talis amor teneat: nec sit mihi cura mederi.

Ducite ab vrbe domum mea carmina, ducite Daphnin.

- A *Bucula*. Bous est diminutio. Sanè *Bos* anomalum nomen est. Nam hic bos, & ò bos producit: sicut his bubus, & ab his bubus. Nam reliqui omnes casus breues habent syllabam primam. *Propter luxta. Perdiã*. Amore consumpta. *Serã meminit decedere nocti*. Id est tenebrã illam occupant. *Nec sis mihi cura mederi*. Aut nolim ei magicis artibus subuenire: aut nolim cum ipso concumbere. ab utroque enim medicina amantibus venit, & mederi pro medendi.

*Has olim exuuias mihi perfidus ille reliquit,
Pignora chara sui: quæ nunc ego limite in ipso
Terra tibi mando: debent hæc pignora Daphnin.
Ducite ab urbe domum mea carmina, ducite Daphnin.*

- B *Perfidus*. Nunc scilicet perfidus. *Limine in ipso*. In loco sacro, sicut supra diximus, *Vestæ*. Nam Terra ipsa dicitur, quæ & *Vesta*. Beneficium autem ita administratur, vt in limine ponantur eius exuuiæ, cui beneficium fit.

*Has herbas, atque hæc Ponto mihi lecta venena,
Ipse dedit Mœris: nascuntur plurima Ponto.
His ego sepe lupum fieri, & se condere syluis
Mœrim, sepe animas imis excire sepulchris,
Atque satas aliò vidi traducere messes.
Ducite ab urbe domum mea carmina, ducite Daphnin.*

- C *Ponto*. in Ponto, & modo prouinciam dicit hoc nomine, non mare. *Mihi lecta*. Ordo est mihi dedit, non, mihi lecta. *His ego sepe lupum fieri*. Est enim opinio quosdam homines artibus quibusdam in lupos mutari. *Syluis*, pro in syluis. *Atque satas aliò vidi traducere messes*. Magicis quibusdam artibus hoc fiebat. Vnde est in xi r. tabulis, *Nè ue alienam segetem pellexeris*. quod & Varro & multi scriptores fieri deprehensum animaduertunt.

- D *Per cineres Amarylli foras: riuòque fluenti,
Trãsque caput iace: ne respexeris: his ego Daphnin
Aggrediar: nihil ille deos, nil carmina curat.
Ducite ab urbe domum mea carmina, ducite Daphnin.*

Ne respexeris. Nolunt enim se videri numina, nisi ex necessitate nimia. Vnde pro miraculo dictum est, *Alma parens confessa deam*. quod non faceret, nisi in periculo filij. *Nihil ille deos, nil carmina curat*. Satis est quòd putat artem magicam nil valere. Quidam sic intelligunt, quamuis ille hæc omnia contemnat.

- E *Aspice, corripuit tremulis altaria flammis
Sponte sua, dum ferre moror: cinis ipse: bonum fit.
Nescio quid certè est: & Hylax in limine latrat.
Credimus: an qui amant, ipsi sibi somnia fingunt?
Parcite, ab urbe venit, iam parcite carmina, Daphnis.*

- Aspice*. Hoc ab alia dici debet. *Corripuit tremulis altaria*. Tremulis crispantibus: altaria autem dicuntur, & quæ continent & quæ continentur ab eis, nunc verò, ipsa, quæ ponuntur. *Sponte sua*, sine igne subito ex ipsis cineribus flamma emerit. Hoc vxori Ciceronis dicitur contigisse: cum peractò sacrificio libare vellet, in cinerem ex ipso cinere flamma surrexit, quæ flamma eodem anno Consulem futurum ostendit eius maritum: sicut Cicero in suo testatur poemate. *Bonum fit*. Ideo optat, vt hoc signum bonum sit: quia ignis medius est, & qui possit etiam nocere. *Nescio quid certè est*. Hoc non iungendum superiori, est enim aliud prodigium. *In limine latrat*. In loco vbi amati vestes obruerat, canis enim latratus præ gaudio, domini demonstrat aduentum. *Ipsi sibi somnia fingunt*. Omnia quæ supra dixerat de arte magica, destruit dicendo, hæc vera desiderantibus tantum videri: quod per prouerbium est locutus.